

บทที่ 7 แนวความคิดลัทธินิยม (Realism)

1. ความนำ

คานท์มุ่งหวังที่จะสถาปนาขอบเขตซึ่งความรู้ทางวิทยาศาสตร์จะได้รับการพิจารณาว่าสมเหตุสมผล แต่ผู้สืบทอดความคิดของคานท์ทั้งในเยอรมัน อังกฤษ และอเมริกา มองเห็นความสำคัญข้อนี้น้อยมาก โดยเฉพาะผู้ดำเนินรอยตามความคิดของคานท์ที่เป็นจิตนิยม ได้มองข้ามไปเลยทีเดียว แต่กลับพัฒนาทักษะเกี่ยวกับจักรวาลแบบเหนือวิทยาศาสตร์ขึ้นมาแทนโดยมีพื้นฐานอยู่ที่ความเชื่อว่า “เหตุผล” (Reason) สามารถจะเข้าถึง “ความเป็นจริง” ที่อยู่เบื้องหลังโลกแห่งปรากฏการณ์ที่กระจัดกระจายและยืนยันว่าวิธีการประจักษ์ของนักวิทยาศาสตร์ช่วยให้เรารู้จักความเป็นจริงในลักษณะสัมพันธ์ และเป็นส่วนย่อย ๆ เท่านั้น ยิ่งกว่านั้น จากการตีความปรัชญาของคานท์ แม้แต่ข้อเท็จจริงเฉพาะซึ่งจะได้รับมา โดยการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ก็ยังคงหายไปเป็นสิ่งที่อยู่ในความคิดของมนุษย์ เพราะคานท์คิดว่ามนุษย์ไม่อาจรู้จักธรรมชาติแท้จริงของวัตถุได้ แต่ต้องรับรู้สิ่งต่าง ๆ ไปตามแบบของความรู้ที่อยู่ในจิตของมนุษย์ด้วยการเก็งความจริงทางปรัชญาซึ่งละทิ้งเรื่องข้อเท็จจริงเฉพาะและประสบการณ์ของมนุษย์ และได้เพาะขึ้นสู่อาณาจักรความเป็นจริงที่อยู่เหนือฟิสิกส์ ทำให้พวกเขาเชื่อว่ามนุษย์สามารถรู้จักสิ่งสมบูรณ์ หรือสิ่งสากลได้ นักปรัชญาบางคนถือว่าความเป็นจริงนี้คือ “มันส์” บางคนเรียกว่า “เจตจำนง” ระบบปรัชญาที่เชื่อถือความเป็นจริงดังกล่าวคือ ลัทธิจิตนิยม ในแง่ของญาณวิทยาลัทธิจิตนิยมอธิบายถึงวัตถุซึ่งเป็นที่รับรู้ของมนุษย์ว่าเปลี่ยนแปลงไปตามการรู้จักมัน ดังนั้น มนุษย์ไม่เคยรู้จักวัตถุในสภาพที่เป็นอิสระจากจิตมนุษย์เลย

ต้นศตวรรษที่ยี่สิบ ในยุโรป อังกฤษ และอเมริกา ได้เกิดระบบปรัชญาหลายระบบที่ปฏิเสธทัศนะแบบจิตนิยม และต้องการยืนยันว่าวัตถุไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปตามการรับรู้ของคน แต่วัตถุมีความเป็นจริงที่เป็นอิสระจากจิต ขบวนการเหล่านี้เรียกว่า “ลัทธินิยม” (Realism) ในฝรั่งเศสมีการฟื้นฟูปรัชญาของเซนต์โทมัส ออควินัส (St.Thomas Aquinas) ขึ้นมาและเรียกขบวนการนี้ว่า Neo-Thomism ในเยอรมนีมีกลุ่มนักลัทธินิยมซึ่งเรียกว่า Phenomenology ส่วน

ในอังกฤษมีนักสัจนิยมเด่น ๆ เช่น มัวร์ (G.E.Moore) รัสเซล (Russell) และไวท์เฮด (Whitehead) เป็นต้น ในอเมริกา วิลเลียม เจมส์ เป็นผู้ส่งเสริมลัทธิสัจนิยมขึ้นและได้พัฒนาไปโดยบรรดานักศึกษาซึ่งเป็นลูกศิษย์ของเขา ในช่วง 20 ปีแรกของศตวรรษที่ 20 นักศึกษาเหล่านี้ได้ร่วมกันแสวงหาแนวทางของสัจนิยม

ในปี ค.ศ.1910 นักปรัชญาอเมริกัน 6 คน ได้ร่วมประชุมกันเพื่อหาหลักการร่วมกันของปรัชญาสัจนิยมซึ่งพวกเขาถือว่าเป็นทัศนะใหม่ 6 คนนี้ คือ ราลฟี บาร์ตัน เพอร์รี่ (Ralph Barton Perry) เอ็ดวิน บี โฮลท์ (Edwin B.Holt) วิลเลียม มองตากิว (William Montague) วอลเตอร์ บี พิทกิน (Walter B.Pitkin) เอ็ดเวิร์ด สโปลดิง (Edward Spaulding) และวอลเตอร์ ที มาร์วิน (Walter T. Marvin) เอกสารชิ้นแรกของพวกเขาพิมพ์ขึ้นในปี 1910 มีชื่อว่า “A Program and First Platform of Six Realists” ต่อมาอีก 2 ปี ได้พิมพ์เอกสารการค้นคว้าร่วมกันทางปรัชญา ชื่อว่า “The New Realism” หรือ “สัจนิยมใหม่” ซึ่งใช้เป็นชื่อเรียกนักปรัชญากลุ่มนี้ด้วย กลุ่มสัจนิยมใหม่ได้แถลงถึงข้อตกลงในเรื่องวิธีดำเนินงาน 2 อย่าง และข้อตกลงในการสงวนไว้ซึ่งหลักการทฤษฎีความรู้ 3 ทฤษฎี วิธีดำเนินงานอันแรก คือ การวิเคราะห์และแก้ไขแต่ละประเด็นร่วมกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างทำงาน อย่างที่สอง กลุ่มนี้เห็นพ้องต้องกันว่า นักปรัชญาน่าจะให้ความสนใจในปัญหาแต่ละเรื่องโดยไม่จำเป็นต้องเกี่ยวโยงกัน คือเราสามารถศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาที่ละปัญหาได้ ผลก็คือกลุ่มนี้ได้ละทิ้งวิธีการแสวงหาทางปรัชญาแบบดั้งเดิม คือ การแสวงหาเป็นระบบรวมยอด และได้แย้งกับตัวเองไปที่ละขั้นตามความเข้าใจในจักรวาล และความสัมพันธ์ของมนุษย์กับจักรวาล ด้วยวิธีการดังกล่าว พวกเขาเชื่อว่าจะสามารถศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้รู้กับวัตถุที่ถูกรู้โดยไม่จำเป็นต้องไปเกี่ยวข้องกับธรรมชาติของทั้งสองสิ่งนี้

หลักการสามอย่างในเรื่องความสัมพันธ์ของความรู้ที่พวกสัจนิยมใหม่ ๆ เห็นพ้องกันแสดงออกถึงการรวมปรัชญาสัจนิยมแบบก่อน ๆ 3 แบบเข้าด้วยกัน แบบแรกคือ “สัจนิยมแบบลัทธิสำนึก” ทัศนะนี้ขัดแย้งอย่างรุนแรงกับจิตนิยมแบบอัตนัยของ เบอร์กเลย์ โดยยืนยันว่า สิ่งต่าง ๆ มีอยู่โดยไม่ขึ้นกับการรู้จักของมนุษย์ หรือ เป็นอิสระจากจิตของมนุษย์ การป้องกันให้กับหลักการนี้ขึ้นอยู่กับการอ้างอิงถึงประสบการณ์ของเราซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้ว่าความสำนึก หรือความรู้เป็นปัจจัยที่จำเป็นในสถานการณ์ที่เราู้หรือสำนึกในวัตถุ แต่ข้อนี้ก็ได้พิสูจน์ว่า การมีอยู่ของวัตถุขึ้นอยู่กับความสำนึก แบบที่สอง เป็นความเชื่อแบบเพลโต คือ ยืนยันว่ามีสิ่งสากลบางอย่างที่บางครั้งเราไม่ได้รับรู้มัน แต่เราก็พิสูจน์การมีอยู่ของมันได้โดยตรรกวิทยา สิ่งสากลเหล่านั้น คือ ความสัมพันธ์ของจำนวน และคุณสมบัติ

ของพวกสี่เหล่านี้อาจเป็นสิ่งสากลที่มีอยู่อย่างอิสระ แม้ว่าจะไม่ถูกรับรู้ ตัวอย่างเช่น $7 + 5 = 12$ เป็นการอธิบายโดยธรรมชาติของ เจ็ด ห้า และสิบสอง ไม่ได้อธิบายโดยธรรมชาติของความสำนึกเลย หรือ เรารู้ว่า สี่เหลี่ยมกับสี่น้ำเงิน ผสมกันจะได้เป็นสี่เหลี่ยม เพราะเป็นกฎของสี่เหลี่ยมที่สาม คือ สัจนิยมของโธมัส เรด ในเรื่องทฤษฎีการรับรู้ซึ่งขัดแย้งกับเดส์การ์ตส์ และ ลอค หลักการของเรดก็คือ วัตถุจริง ๆ ซึ่งมีอยู่โดยเป็นอิสระจากการรับรู้ของมนุษย์นั้นถูกเข้าใจโดยตรงและทันทีโดยจิตมากกว่าที่จะถูกรู้โดยอ้อม คือ ผ่านภาพเหมือนอย่างทัศนะของ ลอค จึงไม่มีสิ่ง “สองสิ่ง” คือ วัตถุในตัวมันเอง กับวัตถุในฐานะที่เป็นความรู้ของคน เพราะมีแต่ “สิ่งเดียว” เท่านั้น เป็นจริงที่ว่า ก่อนที่อินทรีย์ที่เป็นมนุษย์จะสามารถรับรู้วัตถุชิ้นหนึ่ง จะมีการเปลี่ยนแปลงบางอย่างขึ้นในอวัยวะ พวกสัจนิยมใหม่ประกาศว่าเดส์การ์ตส์ ลอค และนักปรัชญาบางคนจึงสรุปอย่างผิด ๆ จากความจริงข้อนี้ว่า สิ่งที่เราไม่รู้ไม่ใช่เป็นวัตถุแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลที่วัตถุเป็นเหตุให้เกิดในตัวเรา

ยิ่งกว่านี้ ยังมีมาตรการอีกมากของข้อตกลงระหว่างพวกสัจนิยมใหม่ ซึ่งจุดนี้เอง ทำให้ความไม่ลงรอยกันเริ่มเกิดขึ้นและขยายออกไปแทนที่จะดำเนินตามข้อตกลงเดิม และ ผันความคิดกันต่อสู้กับผู้ที่ไม่เห็นด้วย ในหนังสือที่พวกเขาเขียนร่วมกันนั้น มีภาคผนวกซึ่งมองตากิวได้โจมตี ข้อเสนอของฮอลท์ และฮอลท์ก็ได้ตอบโต้มองตากิว ต่อมาพิทกินได้แสดงตัวอย่างฮอลท์ในประเด็นที่มองตากิวเสนอ และเพอร์รีก็เขียนบทความสนับสนุนฮอลท์ ดังนั้น กลุ่มสัจนิยมใหม่จึงแตกออกเป็นฝ่ายขวา กับฝ่ายซ้าย มองตากิวเป็นฝ่ายขวา ส่วนฮอลท์ และเพอร์รีเป็นฝ่ายซ้าย ความแตกต่างทางความคิดของทั้งสองฝ่ายค่อนข้างซับซ้อนมากพอสมควร และมีอยู่เรื่องหนึ่งที่จะยกมากกล่าว ก็คือ เรื่องการรับรู้ที่ผิดพลาด ได้กล่าวแล้วว่า พวกสัจนิยมถือว่า วัตถุทั้งหลายมีอยู่จริงตามธรรมชาติ แม้ว่าจะไม่ได้มีใครรับรู้มัน ปัญหาก็คือ ในบางกรณีที่สำคัญหรือประสบการณ์ของเราผิดพลาดหรือเป็น สิ่งลวงตา จะกล่าวได้หรือไม่ว่า วัตถุของความสำนึกนั้นมีอยู่อย่างอิสระหรือมีอยู่จริงในทัศนะของฮอลท์ซึ่งเพอร์รีเห็นด้วยก็คือ ความผิดพลาด และสิ่งลวงตามีอยู่จริง ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ถูกบิดเบือนไปโดยความสำนึก ฮอลท์ เชื่อว่า โลกพิเศษแห่งจิตนั้นเต็มไปด้วยความขัดแย้งและสิ่งไม่จริง และสิ่งเหล่านี้มนุษย์รับรู้โดยการบวนการทางฟิสิกส์ ความขัดแย้งซึ่งมีอยู่จริงเป็นสาเหตุของประสบการณ์ที่ผิด ส่วนมองตากิว ยอมรับว่า สิ่งที่ไม่จริงนั้นมีอยู่ นอกการรับรู้ของมนุษย์ แต่เขาไม่เห็นด้วยที่ว่า มันเป็นสาเหตุของประสบการณ์ เขาคิดว่า ธรรมชาติของสิ่งที่ไม่จริงนั้นไม่ก่อให้เกิดผลใด ๆ เราอาจจะรับรู้วัตถุที่ไม่มีความเป็นจริงได้ แต่สิ่งนั้นไม่อาจจะเป็นสาเหตุของการรับรู้ของมันได้ นี่คือ ความคิดที่แตกต่างกันของกลุ่มสัจนิยมใหม่ฝ่าย

ซ้ายและฝ่ายขวา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า มองตากิวไม่เห็นด้วยกับโฮลท์และนักสัจนิยมใหม่คนอื่น ๆ ซึ่งยอมรับว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุนั้นเป็นสิ่งมีอยู่จริง และไม่ขึ้นอยู่กับความสำคัญของมนุษย์ เช่น หนังสือเล่มหนึ่งอยู่บนโต๊ะตัวหนึ่ง ความสัมพันธ์ “บน” ระหว่างหนังสือกับโต๊ะ เป็นสิ่งที่มีจริงในโลก เท่ากับที่หนังสือและโต๊ะต่างเป็นวัตถุที่มีอยู่จริง ความสัมพันธ์ “บน” ของทั้งสองสิ่งไม่ได้เกิดจากการมีความสำคัญของมนุษย์ต่อมันแต่อย่างใด เรื่องนี้มองตากิวไม่เห็นด้วย

ทัศนะทางทฤษฎีความรู้ของลัทธิสัจนิยมใหม่

ลัทธิสัจนิยมใหม่ จัดเป็นพวกสัจนิยมแบบโดยตรง (Direct Realism) คือ เชื่อว่าการรับรู้วัตถุเป็นการรู้โดยตรง คือ เป็นการเผชิญหน้ากันอย่างตรงไปตรงมา ระหว่างจิตผู้รู้กับวัตถุภายนอก แต่ลัทธิสัจนิยมใหม่มีทัศนะที่เป็นรายละเอียด ดังนี้

1. วัตถุทั้งหลายในโลกมีความแท้จริงในตัวเองและเป็นเจ้าของคุณสมบัติทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นปฐมภูมิ หรือ ทุติยภูมิ คุณสมบัติต่าง ๆ ที่ปรากฏให้เรา รู้จักพบเห็น จึงเป็นคุณสมบัติภายในของวัตถุอย่างแท้จริง เช่น โต๊ะที่คนหนึ่งเห็นเป็นรูปกลม ส่วนอีกคนหนึ่งอาจเห็นเป็นรูปรีเหมือนรูปไข่ทั้งความกลมและความรีต่างก็เป็นคุณสมบัติภายในที่แท้จริงของโต๊ะตัวเดียวกัน ดังนั้น ไม่มีคุณสมบัติใดเลยที่จะกล่าวได้ว่าเป็นของจิตหรือขึ้นอยู่กับความรู้ของคน

2. บทบาทของระบบประสาท และขบวนการอันเป็นสาเหตุของการรับรู้เป็นเพียงการเลือก และการเปิดเผยให้กับตัวผู้รู้ในคุณสมบัติใดคุณสมบัติหนึ่งในแต่ละคุณสมบัติ เช่น คนหนึ่งเลือกรับรู้ความกลมของโต๊ะ อีกคนเลือกรับรู้ความรีของโต๊ะ นี่คือ “ทฤษฎีของการเลือก”

3. ในการรับรู้วัตถุทั้งหลายของคนเราจึงเป็นการรู้จักโดยตรง คือ ถ้าเรารับรู้บ้านหลังหนึ่ง ตัวบ้านหลังนั้นเองเป็นสิ่งที่เรารับรู้ ไม่ใช่เรารับรู้ในข้อมูลที่เป็นผัสสะ ทางตาหู หรือ อวัยวะรับสัมผัสอื่น ๆ ซึ่งถือเป็นตัวแทนของวัตถุจริง แล้วมาสร้างเป็นความรู้ หรือ มโนภาพขึ้นในจิต การรู้จักวัตถุ เป็นการที่เรารับรู้วัตถุในสภาวะที่เป็นความจริงในตัวของมันเอง การรู้ไม่ต้องอาศัยข้อมูลทางผัสสะหรือการสร้างมโนภาพของวัตถุ วัตถุภายนอกนั้นเอง คือ สิ่งที่เรา รู้ หรือเป็นความรู้ของเรา สิ่งที่เรา รู้จึงไม่ใช่ตัวแทน หรือภาพเหมือนของวัตถุแต่อย่างใด

4. ข้อยุ่งยากของสัจนิยมใหม่มีดังนี้ ข้อแรก ถ้ายอมรับว่าคุณสมบัติทุกอย่างของวัตถุที่เราได้รับรู้นั้นเป็นคุณสมบัติของวัตถุนั้นจริง ๆ แล้ว ในกรณีที่มีการเข้าใจผิด หรือมีการ

รับรู้ผิด จะให้คำอธิบายอย่างไร เช่น ถ้าคนตาบอดสี มองเห็นปกหนังสือสีแดงเล่มหนึ่งเป็นสีดำ ซึ่งที่จริงสีดำไม่ใช่คุณสมบัติที่แท้จริงของหนังสือเล่มนี้ ข้อที่สอง ถ้าเรากล่าวว่าโต๊ะตัวหนึ่งมีคุณสมบัติภายในทั้งกลมและรี ก็ดูจะเป็นการขัดแย้งกันในตัวเอง วัตถุจะต้องมีความซับซ้อนอย่างมากที่เดียวถ้ามันมีรูปร่างต่าง ๆ รวมอยู่ในตัว ข้อที่สามระบบประสาทของคนเราจะเลือกรับรูปร่างใดรูปร่างหนึ่งของวัตถุอย่างไร สัญนิยมใหม่ไม่ได้ให้ความกระจ่างในจุดนี้

จากความล้มเหลวของพวกสัญนิยมใหม่ที่เกิดแตกแยกกันเอง หรือ ความล้มเหลวในการวิเคราะห์เรื่องต่าง ๆ อย่างเพียงพอ ทำให้เกิดนักปรัชญาอีกกลุ่มหนึ่งขึ้นมา ซึ่งเรียกว่า “กลุ่มสัญนิยมเชิงวิจารณ์” (Critical Realists) กลุ่มนี้ประกอบด้วยนักปรัชญาอเมริกัน 7 คน ได้ร่วมมือกันอย่างแข็งขันระหว่างปี 1916 ถึง 1920 สมาชิกของกลุ่มมี ดูแรนท์ เดรด (Durant Drake) อาร์เธอร์ โอ เลิฟจอย (Arthur O. Lovejoy) เจมส์ บิสเซท แพรทท์ (James Bissett Pratt) อาร์เธอร์ เค โรเจอร์ (Arthur K. Roger) รอย วูด เซลลาร์ (Roy Wood Sellars) จอร์จ ซันตายานา (George Santayana) และ ซี เอ สตรอง (C.A. Strong) บุคคลเหล่านี้เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยต่าง ๆ หนังสือที่พวกเขาเขียนร่วมกันมีชื่อว่า “Essays in Critical Realism” เป็นการร่วมกันศึกษาในปัญหาเกี่ยวกับความรู้ พวกเขาใช้คำว่า “เชิงวิจารณ์” เพื่อแสดงถึงการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งซึ่งเป็นการรวมกันของความเข้าใจอย่างโปร่งใสในทฤษฎีความรู้ในแบบอัตนัยและปรนัย

- แนวความคิดทั่วไปในทางทฤษฎีความรู้ของลัทธิสัญนิยมเชิงวิจารณ์

สัญนิยมเชิงวิจารณ์ไม่เห็นด้วยกับลัทธิสัญนิยมใหม่เห็นว่า คนเรารับรู้ตัววัตถุจริง ๆ ที่อยู่ต่อหน้าเรา จึงเสนอแนวความคิดว่า

1. ยอมรับว่าวัตถุภายนอกมีความแท้จริงโดยไม่ขึ้นกับการที่ต้องมีคนมารู้จักมัน แต่คนเราไม่อาจจะรู้จักตัวจริงของวัตถุได้ เพราะประสบการณ์ของคนเราไม่ได้เข้าถึงความเป็นจริงของวัตถุในสภาวะที่ไม่มีสิ่งใดปกคลุม แต่การรับรู้ในวัตถุนั้นต้องรู้โดยผ่านตัวกลางบางอย่าง ดังนั้น วัตถุในการรับรู้ของคนเราจึงไม่ใช่ตัววัตถุจริง แต่เป็นวัตถุตามที่ปรากฏต่อจิตที่รู้จักมัน

2. ตัวกลางนี้เรียกว่า “ข้อมูล” (datum) ข้อมูลนี้จะกล่าวว่าเป็นลักษณะจริงของวัตถุก็ไม่ได้ หรือจะถือว่าเป็นสภาวะของจิตผู้รู้ก็ไม่ได้ เพราะมันเป็นสภาวะร่วมกันของทั้งสองอย่าง ข้อมูลนี้เป็นลักษณะที่ซับซ้อนที่จะเกิดมีขึ้นในขณะที่มีการรับรู้ ข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติของวัตถุและธรรมชาติของจิตผู้รู้ร่วมกัน มันจึงไม่ใช่ตัววัตถุจริงและก็ไม่ใช้สภาวะ

ของจิตอย่างเดียว ข้อมูลนี้เป็น “สาระสำคัญ” หรือเป็น “ตัวลักษณะ” ที่ชี้บอกถึง “ความเป็นอะไร” ของวัตถุในฐานะที่เป็นสิ่งถูกรู้

3. ดังนั้น ในการรับรู้โลกภายนอกของเราก็จะมีปัจจัย 3 อย่าง คือ จิตที่เป็นผู้รู้ วัตถุในสภาพดั้งเดิม และข้อมูลซึ่งได้มาโดยทางอวัยวะรับสัมผัส ข้อมูลนี้เป็นสภาวะร่วมกันของวัตถุและจิตผู้รู้ เพราะในขณะที่มีการรับรู้วัตถุภายนอกเกิดขึ้นนั้น เราไม่ได้รับรู้ตัวจริงของวัตถุ แต่จะต้องมีการเกี่ยวข้องกับเนื้อหาภายในของจิตเสมอ เช่น มีการตัดสินใจให้ชัดเจนว่า มันคืออะไร หรือมันเป็นลักษณะของสิ่งใด หรือ เราทำการตอบสนองต่อมันไปในทันที การเกี่ยวข้องกับเนื้อหาทางจิตนี้จะเกิดขึ้นในระดับต่าง ๆ ตามแต่สถานการณ์ ตัวอย่างเช่น เรากล่าวว่า “วิชัยอยู่นั่นไง” เป็นการมองเห็นวิชัย และยังมี การชี้ชัดลงไปว่าเขาอยู่ที่นั่น

4. แม้ว่าสัญนิยมเชิงวิจารณ์จะเป็นสัญนิยมแบบสุดท้ายของการพัฒนาของลัทธิ แต่สัญนิยมเชิงวิจารณ์ก็ยังมีข้อให้วิจารณ์ได้อีก นั่นคือ การอ้างถึงตัวกลางในการรับรู้ ซึ่งดูเหมือนลอยอยู่ระหว่างวัตถุกับผู้รู้ ซึ่งการอธิบายออกจะเป็นเรื่องลึกลับและลึกลับยิ่งขึ้นไป และการถือว่า เราไม่อาจจะเข้าถึงตัววัตถุที่แท้จริงได้ก็ยิ่งลึกลับมากขึ้น เพราะเป็นการถอยหลังกลับไปสู่ปรัชญาของคานท์ ซึ่งเชื่อว่าโลกภายนอกเป็นสิ่งที่ไม่อาจปรากฏตัวจริงของมันต่อการรับรู้ของมนุษย์ได้ วัตถุต่าง ๆ มีอยู่ในฐานะเป็น “สิ่งในตัวเอง” ที่เราไม่อาจจะรู้จักธรรมชาติแท้จริงของมันได้ เพราะการรับรู้วัตถุต้องรู้ตามกลไก หรือ โครงสร้างของสมอง ดังนั้น วัตถุจริงกับสิ่งที่เรารู้จะไม่เหมือนกัน

2. นักปรัชญาสัญนิยมใหม่ ราล์ฟ บาร์ตัน เพอร์รี (ค.ศ.1876-1957) ประวัตติ เพอร์รีศึกษาในระดับปริญญาตรีที่พรินซ์ตัน อาจารย์คนสำคัญของเขาคือ อเล็กซานเดอร์ ที ออร์มอนด์ (Alexander T.Ormond) ซึ่งเป็นนักจิตนิยม ต่อมาเพอร์รีได้ศึกษาต่อที่ฮาร์วาร์ด จึงได้มาพบกับ วิลเลียม เจมส์ โจเซ รอยซ์ และจอร์จ ชันตายานา ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญขึ้นในชีวิตและความคิดของเขา ซึ่งเขากล่าวว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงจากศรัทธามาสู่การวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดปรัชญาวิเคราะห์ใหม่ขึ้นในช่วงหลังของศตวรรษที่ 19 ในอเมริกา ปรัชญาจิตนิยมสัมบูรณ์เริ่มคลอนแคลน ทิศนะทางชีววิทยาของพวกวิวัฒนาการนิยมและแนวความคิดใหม่ทางจิตวิทยาต่างก็เป็นเสมือนอาวุธที่โจมตีจิตนิยม และในที่สุดจิตนิยมแบบดั้งเดิมก็แทบจะไม่ฟื้นคืนชีพอีกเลย เพอร์รีเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนคัดค้านจิตนิยม โดยเฉพาะปรัชญาจิตนิยมของเบอร์คเลย์ โดยเขาได้เขียนบทความเรื่อง “The Egocentric Predicament” ซึ่งมีสาระสำคัญคือ จิตนิยมนั้นยึดเอาตัวเองเป็นศูนย์กลางมากเกินไป

ไปที่ถือว่า การมีอยู่ของสสารหรือวัตถุใดก็ตาม ก็คือการถูกรู้โดยจิต จริงอยู่ที่ว่าเมื่อมนุษย์คนใดรับรู้โลก หรือคิดเกี่ยวกับโลกนั้น เขาคิดถึงโลกในลักษณะที่เป็นความสัมพันธ์กับตัวเองเสมอคือ วัตถุนั้นจะมีใครรู้จักมันได้ มันก็ต้องเป็นวัตถุในความรู้ของคน เรียกว่า มีความสัมพันธ์ทางความรู้กับตัวผู้รู้ ส่วนวัตถุในสถานการณ์ก่อนที่จะมีใครรู้จักมันนั้นเป็นอย่างไร ไม่มีใครทราบ เพราะในทันทีที่คนเราเริ่มคิดถึงมัน มันก็จะกลายเป็นวัตถุในความรู้ของเรา หรือมีสัมพันธ์ภาพทางความรู้กับเราทันที ในประเด็นนี้ นักปรัชญาไม่ว่าจะเป็นสัจนิยม หรือจิตนิยมต้องยอมรับว่าจริง แต่ข้อเท็จจริงที่ว่า มีความสัมพันธ์เช่นนี้ (ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รู้กับวัตถุที่ถูกรู้) ในการคิดของคนเราเกิดความยุ่งยากขึ้นมาเพราะพวกจิตนิยมแบบอัตนัย (Subjective Idealism) ไปถือว่า “การมีอยู่” ของวัตถุ คือ “การถูกรับรู้” ด้วยจิต จริงอยู่ที่ว่าไม่มีนักปรัชญาคนใดจะสามารถถกเถียงถึงสิ่งใดก็ตามที่ไม่ใช่ความคิด เพราะว่าการถกเถียงนั้น เราต้องเปลี่ยนสิ่งนั้นมาเป็นการคิดของเราก่อนจึงจะเริ่มให้เหตุผลได้ ดังนั้น ก็หมายความว่า “สิ่งใดที่เรากล่าวถึงก็คือความคิดหน่วยหนึ่ง” แต่ไม่ใช่หมายความว่า ความคิดเท่านั้นที่มีอยู่ ดังนั้น การที่จะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางนั้นทำได้กับความคิดเพราะในการคิดเรายึดตัวเองเป็นหลักได้ แต่ไม่เกี่ยวกับวัตถุหรือสิ่งที่มีตัวตนอยู่ ถ้าใครกล่าวว่า เขาไม่ได้เคยพบเห็น ก.เลย ก.ไม่ได้เป็นสิ่งในความคิด หรือการรับรู้ของเขาเลย ก็ไม่ใช่หมายความว่า ก.ไม่ได้มีตัวตนอยู่ในโลกนี้

- ทักษะทางปรัชญาของเพอร์รีในทางทฤษฎีความรู้ มีดังนี้

เพอร์รีมองปัญหาเกี่ยวกับความรู้ว่า เป็นปัญหาในการให้ความหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างจิต กับ สิ่งซึ่งมีความสัมพันธ์กับจิตในฐานะที่เป็นวัตถุของจิต จิตเป็นส่วนสำคัญที่ปรากฏในความสัมพันธ์นี้ ดังนั้น เพอร์รีจึงเริ่มต้นด้วย ความพยายามที่จะค้นหาว่าจิตเป็นสิ่งที่ในชนิดใด และเพอร์รีคิดว่า การศึกษาเกี่ยวกับจิตและการทำงานของมันเป็นอย่างไรจะช่วยให้เราเรียนรู้ถึงสิ่งที่ควรตัดออกไปจากการรับรู้ของเรา ทั้งนี้เพื่อที่จะค้นพบวัตถุที่เป็นอิสระจากจิต โดยทั่วไปในการศึกษาเกี่ยวกับจิตนั้น จะมีวิธีดั้งเดิมอยู่ 2 วิธี วิธีแรก คือ การสังเกต (observation) จิตที่ปรากฏในธรรมชาติ หรือ สังคม อีกวิธีหนึ่ง คือ การพิจารณาภายในตนเอง (introspection) ซึ่งแต่ละวิธีการเป็นไปได้ที่จะช่วยให้เข้าใจในการทำงานของจิตและเนื้อหาของจิต คือ การคิดและความคิด เป็นที่รู้กันมานานแล้วว่า ภาพของจิตที่ได้จากวิธีการทั้งสองนี้แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง จนกระทั่งนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า อะไรที่สามารถสังเกตเห็นได้นั้นไม่ใช่ของจิต แต่เป็นการแสดงออกภายนอกของบางสิ่งที่ไม่เกี่ยวกับทางจิตซึ่งเรา

สามารถอ้างถึงการมีอยู่ได้ และไม่ใช้ธรรมชาติของจิตภายในเพอร์รีเสนอว่า จิตภายในกับจิตภายในต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของจิตทั้งหมด ทั้งสองสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เหมือนกับโลโก้ที่มีทั้งส่วนที่ยื่นออกมา และส่วนที่เว้าเข้าไป เวลาที่เรามองดูโลโก้ เราอาจจะมองเห็นส่วนที่ยื่น หรือส่วนที่เว้าโดยขึ้นอยู่กับส่วนไหนที่เรามองเห็นก่อน แต่เรารู้ว่า ตัวโลโก้มันต้องประกอบด้วยทั้งสองส่วน ในเรื่องจิตก็เช่นกัน เราจะยอมรับความสำคัญของจิตภายใน หรือจิตภายในอย่างไรอย่างหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับ “จุดเริ่มต้นในการรู้” ของเรา อนาคตก็อาจจะหมดไปได้ ถ้าเราถือว่า จิตโดยส่วนรวมมีทั้งส่วนที่เป็นภายใน และส่วนที่เป็นภายนอก

ทัศนะของเพอร์รีในเรื่องจิต สรุปได้ดังนี้ จิตที่แท้จริง คือ สิ่งที่ถูกรู้โดยตรงไม่ว่าจะโดยการสังเกต หรือ การพิจารณาภายในตนเอง แต่จิตโดยส่วนรวมจะไม่เคยเป็นสิ่งที่ถูกรู้เลย ผลที่ได้จากการสังเกต หรือ การพิจารณาภายในตนเอง จะเป็นส่วนเสริมเพิ่มเติมให้กันและกัน วิธีการของการสังเกตค่อนข้างจะไม่ให้ความสำคัญต่อเนื้อหาของจิต แต่เน้นหนักที่การกระทำของจิต ส่วนวิธีการของการพิจารณาภายในตนเองก็ค่อนข้างจะไม่สนใจต่อการกระทำของจิต แต่เน้นที่เนื้อหาของจิต แต่เมื่อนำปัจจัยเหล่านี้มาพิจารณาด้วยกันก็จะได้เป็นความรู้เกี่ยวกับจิต โดยส่วนรวม เนื้อหาทางจิตนั้นเราสามารถอนุมานจากการกระทำที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ และเรออนุมานถึงความคิดจากพฤติกรรม เหตุผลที่อาจจะเป็นไปได้ก็คือ ส่วนประกอบต่าง ๆ ที่เป็นของจิตดวงหนึ่งโดยเฉพาะและหลักการของการรวมกลุ่มนี้ ก็คือ “ความสนใจ” หรือ ความปรารถนาของปัจเจกบุคคล จิตแต่ละดวงไม่ใช่บรรจู่ไว้แต่สิ่งแวดล้อมทั้งหมดของตัวเองเท่านั้น แต่ยังมีส่วนที่เป็นนามธรรมของสิ่งแวดล้อมนั้นด้วย เราสามารถอนุมานถึงส่วนที่เป็นนามธรรมนี้ว่า คืออะไร โดยการสังเกตถึงการปฏิบัติตนของเขาต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกในแบบที่น่าสนใจ จิตเป็นองค์กรที่ซับซ้อน ซึ่งจะกระทำไปตามความสนใจ ระบบประสาทและอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายช่วยส่งเสริมความสนใจของจิตโดยการช่วยให้การกระทำที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมเป็นไปได้ ดังนั้น ความสนใจและอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ประกอบกันเข้าเป็นการกระทำของจิต ส่วนเนื้อหาของจิต คือ สิ่งที่สัมพันธ์กับส่วนต่าง ๆ ของสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย และเพื่อสนองต่อความสนใจ จิตของมนุษย์นั้นก้าวหน้ากว่าจิตของสัตว์อื่น ๆ ตรงที่สามารถมีความสนใจได้หลายหลาก มีความสนใจร่วมกันได้และสามารถยกระดับเนื้อหาของจิตได้

จิตที่ว่าเป็นคือ ผู้รู้ในทัศนะเรื่องทฤษฎีความรู้ของเพอร์รี ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการรวมทฤษฎี 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีอันตรภาพ (Theory of immanence) กับทฤษฎีอิสระภาพ (theory of independence) จุดยืนของพวกสังคมนิยมนั้นประการสำคัญต้องยืนยันว่าวัตถุมีอยู่โดยเป็นอิสระ

จากจิตผู้รู้จักมัน แต่การยืนยันเช่นนี้ สัจนิยมต้องอธิบายว่าวัตถุซึ่งมีความเป็นอยู่อย่างอิสระ นั้น กลายมาเป็นความรู้ของจิตได้อย่างไร และเพอร์รีได้ใช้ทฤษฎีอันตรภาพอธิบายเรื่องนี้ นั่นเอง

ได้กล่าวมาบ้างแล้วถึง เรื่องของความเป็นกลาง (neutrality) ของเนื้อหาของจิต คือ ส่วนประกอบของเนื้อหาทางจิตนั้นไม่ใช่ประกอบด้วย เนื้อหาทางจิตอย่างเดียวโดยไม่รวม สิ่งอื่น และไม่ใช่เป็นสมบัติของจิตใดจิตหนึ่งแต่ผู้เดียว แต่เนื้อหาทางจิตนั้นเป็นกลาง และสามารถสับเปลี่ยนได้ ถ้าเราพูดถึงเรื่องนี้ก็อาจจะเข้าใจได้ง่ายขึ้นในข้อแถลงของเพอร์รีที่ว่า ส่วนประกอบเดียวกันนี้รวมกันเป็นจิตและร่างกาย ความเป็นจริง ไม่ได้ถูกแบ่งออกเป็นขอบเขตของจิตกับขอบเขตของร่างกาย แต่น่าจะเป็นเสมือน “อาณาเขตที่มีความสัมพันธ์ทะลุถึงกันโดยตลอด”¹ เมื่อสิ่งใดก็ตามถูกรู้ สิ่งนั้นก็เข้าสู่สัมพันธภาพซึ่งสร้างขึ้นเป็นเนื้อหาของจิต วัตถุที่อยู่ในความสัมพันธ์ของการเป็นสิ่งถูกรู้ ก็คือ ความคิดของจิตซึ่งวัตถุเหล่านี้อาจจะยังคงมีความสัมพันธ์อื่น ๆ อีกมากมายในเวลาเดียวกัน ดังนั้น สำหรับความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับความรู้ วัตถุเป็นสิ่งอยู่ภายใน (immanent) แต่วัตถุไม่ได้มีตัวตนขึ้นมาเพราะความสัมพันธ์นี้ เพราะว่ามันอยู่นอกเหนือ (transcend) ความสัมพันธ์นี้โดยการปรากฏตัวในความสัมพันธ์อื่น ๆ ด้วยในเวลาเดียวกัน แต่ประเด็นที่สำคัญที่สุดตรงนี้ ก็คือ “ความแตกต่างระหว่างความรู้กับวัตถุเหมือนกับความแตกต่างระหว่างจิตกับร่างกาย คือ เป็นความแตกต่างทางด้านความสัมพันธ์ และการทำหน้าที่ ไม่ใช่ความแตกต่างทางด้านเนื้อหา”² สิ่ง que เข้ามาสู่สัมพันธภาพของความรู้ ก็คือ วัตถุโดยตัวของมันเอง และทฤษฎีความเป็นอิสระที่เพอร์รีนำมาเสริมทฤษฎีอันตรภาพ ยืนยันว่า สิ่งที่มีอยู่หรือธรรมชาติของสิ่งที่ถูกรู้ไม่ได้ถูกกำหนดโดยข้อเท็จจริงที่ว่ามันเป็น สิ่งที่ถูกรู้หรือเป็นประสบการณ์ของใคร

เพอร์รีคิดว่า ทฤษฎีเรื่องจิตของเขาเพียงพอที่จะประกาศความเป็นอิสระของวัตถุ บนพื้นฐานของการสังเกต โดยการรวมเอาทฤษฎีอันตรภาพกับทฤษฎีความเป็นอิสระเข้าด้วยกัน เท่ากับว่าเขาได้สถาปนาหลักการสำคัญที่สุดของสัจนิยมใหม่ คือ “อิสระภาพของสิ่งที่อยู่ภายใน” (the independence of the immanent) ความรู้ต้องเกี่ยวพันกับการเผชิญหน้ากับ ข้อเท็จจริงที่เป็นอิสระเสมอ

- ทิศนะทางจริยศาสตร์และสังคม

1. คุณค่ากับความสนใจ

ในผลงานเรื่อง “General Theory of Value” เพอร์รีกล่าวถึงคุณค่าว่าเป็นความสัมพันธ์ อย่างหนึ่งไม่ว่าจะเป็นคุณค่าทางจริยะ ทางสังคมหรือทางสุนทรียะ ซึ่งจะพบได้ในความสัมพันธ์

เฉพาะของวัตถุกับจิต คุณค่าของวัตถุหนึ่งจะแสดงออกโดยอำนาจที่มันผลักดันต่อจิต คุณค่าอาจอยู่ในเชิงบวก (positive) หรือ ลบ (negative) ก็ได้ คุณค่าเชิงบวกนั้นแสดงออกโดยความดึงดูดใจ ส่วนคุณค่าเชิงลบจะแสดงออกโดยความไม่พอใจ ความดึงดูดใจกับความไม่พอใจนี้เป็นมโนภาพ มีรูปแบบต่างกันออกไปตามความสัมพันธ์กับวัตถุต่าง ๆ ดังนั้น คุณค่าไม่ได้มีอยู่ในวัตถุอย่างเดี่ยว หรือ คุณค่าไม่ใช่เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัววัตถุ แต่ คุณค่าเป็นความสัมพันธ์ชนิดหนึ่ง ความดึงดูดใจจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าไม่มีจิตที่มีความดึงดูดและวัตถุที่ดึงดูดใจ สองสิ่งนี้ปลูกเร้าให้เกิดความรู้สึกหรือเจตนา ปัจเจกบุคคลสามารถเกิดความรู้ในเรื่องคุณค่าจากความสำนึกของเขาเองที่มีต่อการถูกดึงดูด หรือ การไม่พอใจต่อวัตถุหนึ่งเท่า ๆ กัน เขาจะรู้จากความสำเร็จว่า คนอื่น ๆ มีความรู้สึกดึงดูดหรือไม่พอใจต่อวัตถุเดียวกัน และมนุษย์สามารถจะยอมรับคุณค่าได้ก็ตามก่อนที่จะค้นพบมันด้วยตัวเอง เพราะคุณค่ามีความเป็นอิสระเช่นเดียวกับข้อเท็จจริง

เพอร์รีได้ให้คำจำกัดความอันเป็นที่รู้จักกันดีเกี่ยวกับคุณค่า ดังนี้ “วัตถุใดก็ตามไม่ว่ามันจะเป็นอะไรจะมีความสนใจเกิดขึ้นต่อมัน”³ จากข้อความนี้แสดงว่าคุณค่าเป็นสิ่งยึดติดกับวัตถุแห่งความสนใจ ฉะนั้น ถ้าเรากล่าวว่า “ก มีคุณค่า” ก็หมายความว่า “มีความสนใจเกิดขึ้นต่อ ก” ตัวอย่างเช่น ความเงยบของทะเลทรายจะไม่มีคุณค่า จนกว่าจะมีนักท่องเที่ยวบางคน พบว่า ทะเลทรายนั้นอ้างว้าง และน่ากลัว (คุณค่าอาจจะอยู่ในเชิงลบก็ได้) ดังนั้น “คุณค่าจึงเป็นความสัมพันธ์พิเศษภายในวัตถุซึ่งเป็นเจ้าของสถานภาพทางญาณวิทยาใดก็ตามกับบุคคลผู้มีความสนใจ ไม่ว่าจะจริงหรือโดยจินตนาการ”⁴

ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณค่าของเพอร์รี นั้น อาจจะกล่าวได้ว่า เป็นทฤษฎีคุณค่าที่มีจุดศูนย์กลางในทางชีววิทยา หรือ จิตนิยม ในความหมายที่ว่า คุณค่านั้นเป็นการทำหน้าที่ของการกระทำที่แน่นอนของจิตที่มีชีวิตต่อสิ่งที่เราเรียกว่า “ความสนใจ” (interest) ความสนใจคืออะไร “ความสนใจ” ในทัศนะของเพอร์รี หมายถึง คุณลักษณะทุกอย่างของชีวิตที่เกี่ยวกับด้านความรู้สึกที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหว คือ สัญชาตญาณ ความปรารถนา เจตนา การกระทำ ทัศนคติ ความชอบ ความไม่ชอบ เพอร์รีกล่าวว่า ความสนใจไม่ใช่สิ่งเดียวกับวัตถุของความสนใจ แต่วัตถุเป็นสิ่งที่ความสนใจมุ่งไปยังมัน ความสนใจไม่ว่าจะอยู่ในรูปใดก็ตามต้องอยู่ภายในตัวบุคคล ซึ่งถือเป็นอินทรีย์หน่วยหนึ่ง ความสนใจนั้นปรากฏอยู่ในความโน้มเอียงของอินทรีย์ที่กระทำการโดยเป็นไปตามสิ่งแวดล้อม ความสนใจเกิดขึ้นอย่างชัดเจน เมื่อมีสถานการณ์ทางจิตวิทยาเข้ามา และความสนใจนั้นต้องเกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายโดยจำเป็น การตีความสถานการณ์โดยอ้างอิงถึง ผลที่คาดการณ์ไว้ล่วงหน้านั้น อินทรีย์จะต้องมีจิต พฤติ-

กรรมของมนุษย์ที่มีจุดประสงค์ หรือ มีความสนใจจะแสดงบทบาทไม่เพียงแต่แต่ดัดแปลงสิ่งแวดล้อมเท่านั้น ยังต้องมีการวางแผนอย่างฉลาดด้วย

แต่วัตถุแห่งความสนใจ เป็นเรื่องหนึ่งที่มีความขัดแย้งในทฤษฎีเกี่ยวกับคุณค่า เพราะการเน้นความสำคัญของอนาคต สำหรับวัตถุของความสนใจจะแสดงให้เห็นว่า トラบใดที่วัตถุหนึ่งเป็นที่ปรารถนามันก็มีคุณค่า และเมื่อความสนใจได้รับการตอบสนองแล้ว คุณค่าก็หมดเพอร์รี่พยายามลดความขัดแย้งนี้ โดยได้เสนอความคิดเรื่อง “ความสนใจที่เกิดซ้ำกัน” (recurrent interest) คือ เมื่อวัตถุของความสนใจอันหนึ่งได้ถูกทำให้เป็นจริงขึ้นแล้ว มันยังคงมีคุณค่าอยู่ เพราะมันได้สนองความพอใจของความสนใจในตอนแรก ๆ แล้ว จึงต้องถือว่าเป็นวัตถุที่ยังคงมีความสนใจอยู่ในตัวมัน ดังนั้น เพอร์รี่ คิดว่า ความสนใจไม่ได้เป็นอิสระจากกัน แต่ว่าเชื่อมโยงกัน ความสนใจทั้งหลายรวมตัวกันเป็น “ชุมชน” เมื่อมันมีส่วนร่วมในวัตถุเดียวกัน ความสัมพันธ์ต่าง ๆ จะเข้าสู่ความสัมพันธ์อันซับซ้อนในลักษณะแบบ “การอยู่ได้บังคับบัญชา” ซึ่งกันและกัน เมื่อวัตถุของความสนใจเป็นจุดมุ่งหมายในด้านหนึ่ง และอยู่ในฐานะวิถี ในอีกด้านหนึ่ง นอกจากนั้นความสนใจทั้งหลายต่างก็มีส่วนร่วมในขอบวนการของการรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและวิถีที่มีเหตุผลก็ก่อให้เกิดการรวมกันนั้น นั่นคือ บุคคล และสังคม คือ การเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของความสนใจ แม้ว่ารูปแบบของการรวมกันจะต่างออกไป การรวมความสนใจเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยตรงในฐานะเป็นการกระทำของหน่วยบุคคลหนึ่ง คือ คุณลักษณะของบุคคล ส่วนการรวมความสนใจเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยอ้อม โดยผ่านทางวัตถุเป็นคุณลักษณะของสังคม ไม่ว่าจะในระดับบุคคลหรือสังคม การรวมความสนใจเข้าด้วยกันจะช่วยแก้ข้อขัดแย้ง และช่วยสร้างความกลมกลืนกัน

2. คุณค่าทางศีลธรรม

สำหรับเพอร์รี่คุณค่าทางศีลธรรม คือ “ความสำเร็จในการจัดระเบียบความสนใจ”⁵ แก่นของคุณค่าทางศีลธรรม คือ การจัดการความสนใจเพื่อที่ความสนใจนั้นอาจจะเป็นที่พอใจ เมื่อใดที่ความสนใจขัดแย้งกัน ความสนใจที่สูงกว่าจะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสำเร็จสูงสุด โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ ความสนใจที่สูงกว่าจะควบคุมความสนใจที่เกิดก่อน และเป็นตัวรวมความสนใจต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพอร์รี่ถือว่า นี่คือ จุดประสงค์ของศีลธรรม

ความมีศีลธรรม คือ ชีวิตที่จัดระเบียบแล้ว เพราะว่าชีวิตหมายถึง การจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บรรลุถึงความสนใจต่าง ๆ ที่สำคัญใน “การจัดการทางศีลธรรม” นั้นแรงกระตุ้นทางสังคมเพื่อความก้าวหน้าจะมาแทนที่การต่อสู้ทางชีววิทยาเพื่อจะมีชีวิตอยู่ โดยอุดมคติแล้ว “การจัดการทางศีลธรรม” เป็นสากล เพราะรวมเอาความปรารถนาที่แท้จริง

และความปรารถนาที่เป็นไปได้เข้าด้วยกัน และขณะที่การจัดการทางศีลธรรมยังไม่อาจให้ความพึงพอใจแก่ทุกคนได้ จุดมุ่งหมายก็จะเป็นการสร้างข้อกำหนดที่เสรีที่สุดสำหรับแต่ละคน ดังนั้น อีกนัยหนึ่ง ความดีทางศีลธรรม คือ สิ่งที่ทำให้ความพอใจแก่ความสนใจจำนวนมากที่สุดในสถานการณ์เฉพาะหนึ่งและ “หน้าที่” ก็จะหมายถึงภาระที่ควบคุมการกระทำของเราในสถานการณ์ เฉพาะโดยการตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นอย่างเต็มที่ เท่าที่จะเป็นไปได้

ดังนั้น การมีศีลธรรมก็คือ การมีจิตใจที่ถูกต้องและเปิดกว้างในกิจการที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ของชีวิต ซึ่งไม่ใช่เป็นการง่ายเลยที่จะมีจิตใจที่ถูกต้อง และฉลาดเฉลียว เพราะในแต่ละสถานการณ์เฉพาะที่คนเราต้องคิดใคร่ครวญก่อนจะกระทำนั้นมีความซับซ้อนอย่างมาก ถ้าคนเราพยายามจะพิจารณาแต่ละสถานการณ์อย่างถี่ถ้วนก็จะทำให้ไม่อาจจะกระทำในบางเรื่องได้ ดังนั้น ส่วนใหญ่แล้วบุคคลแต่ละคนก็จะใช้ความเข้าใจในคุณลักษณะทั่ว ๆ ไปเป็นหลักชี้ว่าการกระทำ นั้นก็คือ กฎทั่วไปของความประพฤติ หรือ คุณธรรมนั่นเอง คุณธรรมต่าง ๆ นั้นเป็นสมมติฐานทางศีลธรรมซึ่งทดสอบโดยประสบการณ์ของมนุษย์ที่สะสมมากขึ้นในการมีชีวิตอยู่ร่วมกันว่า มันได้ให้ความพึงพอใจต่อความปรารถนาจำนวนมากเท่าที่จะเป็นไปได้ คุณธรรมไม่อาจทดสอบได้ด้วยสิ่งที่เป็นทฤษฎีหรือนามธรรม และเพียงในชีวิตของปัจเจกบุคคล แต่การทดสอบคุณธรรมต้องเกิดขึ้นภายในประวัติศาสตร์ของสังคม คุณธรรมสามารถทดสอบได้โดยพัฒนาการของสถาบันและโดยหลักฐานใดก็ตามที่ยืนยันว่า อารยธรรมส่วนรวมได้ก้าวหน้าขึ้น

ด้วยทัศนะดังกล่าว ปรัชญาสังคมของเพอร์รีจึงเน้นความกลมกลืนกันแบบประชาธิปไตย ความสงบ และการร่วมมือกันระหว่างประเทศ โดยเพอร์รีได้รวมเอาลัทธิพิวริตัน เข้ากับลัทธิประชาธิปไตย เขาพยายามจะวางระบบที่ดี สำหรับเสรีนิยมแบบอนุรักษนิยม เพอร์รีไม่ละทิ้งอดีต แต่นำอดีตมาทำให้ใหม่ขึ้น เมื่อเพอร์รีกล่าวถึงลัทธิพิวริตันหรือประชาธิปไตย นั้น เขาไม่ได้พาดพิงถึงขบวนการทางประวัติศาสตร์ แต่กล่าวถึง ทัศนคติทางศีลธรรมที่แสดงออกในทางศาสนาหรือการเมือง ดังนั้น เขากล่าวถึงบุคคลผู้ที่ไม่ใช่เป็นพิวริตันอย่างพิวริตัน และไม่ใช่เป็นประชาธิปไตยอย่างประชาธิปไตย ลัทธิพิวริตันของเพอร์รีเกิดขึ้นจากความรู้สึกของมนุษย์ที่ว่า มีสิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์ต้องปรารถนา เมื่อใดที่มนุษย์ไม่อาจจะได้มาซึ่งสิ่งนั้นเขาก็จะรู้สึกผิด ส่วนประชาธิปไตยของเพอร์รี คือ ขบวนการทางศีลธรรมซึ่งเป็นสุทธศาสนนิยม คือ จะไม่มองที่ “สถานะปัจจุบันของมนุษย์” แต่จะมองที่ “ความหวังของมนุษย์และโอกาสที่เป็นไปได้” ประชาธิปไตยเชื่อว่า ธรรมชาติของมนุษย์สามารถพัฒนาได้ เพราะมีอิสรภาพ มนุษย์จะร่วมมือกันเพื่อสร้างโลกที่ดีกว่าลัทธิพิวริตันนั้นมีข้อบกพร่องตรงที่ว่า

ยึดถือศีลธรรมตามตัวอักษรมากกว่าจิตใจแห่งศีลธรรมซึ่งผลที่ตามมาก็คือ การมองข้ามปัจจัยที่เป็นมนุษย์ในเรื่องของศีลธรรม ส่วนประชาธิปไตยก็บกพร่องตรงที่มองธรรมชาติของมนุษย์ในแง่ดีเกินไปและสับสนระหว่างประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตัว

ทีนี้ถ้าเราคิดว่า มีลัทธิพิวริตันในอุดมคติซึ่งขบวนการพิวริตันที่ผ่านมากันในอดีตเป็นเพียงเงาที่แสดงออกมา และมีลัทธิประชาธิปไตยในอุดมคติซึ่งลัทธิประชาธิปไตยในประวัติศาสตร์ของอเมริกาเป็นเพียงขบวนการที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงแล้ว เราก็จะเห็นว่าขบวนการทางศีลธรรมทั้งสองนี้ต่างก็ช่วยเสริม และแก้ไขซึ่งกันและกัน เพอร์รี่มุ่งหมายที่จะประยุกต์ความเป็นอนุรักษนิยมของเขาโดยถือเอาลัทธิพิวริตัน และลัทธิประชาธิปไตยเหมือนเป็นสัญลักษณ์แห่งความมีใจกุศล ยอมรับอย่างหนักแน่นอีกครั้งหนึ่งในสิ่งที่เราพบว่าเป็นความจริง ทั้งนี้เพื่อจะรักษาเอกลักษณ์แห่งศีลธรรมของประเทศ และกระแสแห่งชีวิตของประชาชาติ

โดยสรุปแนวคิดอนุรักษนิยมของเพอร์รี่เป็นความต้องการที่จะสร้างการคิดแบบอเมริกันขึ้นใหม่บนพื้นฐานของส่วนประกอบ 2 อย่าง คือ ทุทธศาสนนิยมทางศาสนาในศตวรรษที่ 17 และสุทธศาสนนิยมทางการเมือง ในศตวรรษที่ 18 รวมเข้าด้วยกันเป็นลัทธิที่ปฏิบัติได้อย่างไม่มีการขัดแย้ง

สรุปปรัชญาของเพอร์รี่

- ทศนะทางญาณวิทยา

1. ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ คือ ปัญหาในการให้ความหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างจิต กับ วัตถุของจิต ซึ่งในความสัมพันธ์นี้มีจิตเป็นส่วนสำคัญ เพอร์รี่จึงต้องการให้ความหมายแก่จิต จิตนั้นมีทั้งส่วนภายใน และภายนอก เราอาจจะรู้จักส่วนภายนอก โดยการสังเกตการกระทำของจิต และส่วนภายในด้วยการพิจารณาภายในใจตนเอง ซึ่งจะรู้ถึงเนื้อหาของจิต ผลที่ได้จากทั้งสองอย่างจะรวมกันเข้าเป็นความรู้ในจิตดวงหนึ่ง ดังนั้น จิตดวงหนึ่งก็คือ การรวมกลุ่ม หรือ ความสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่าง ๆ ของจิตดวงนั้น จิตแต่ละดวงจะกระทำไปตาม “ความสนใจ” โดยมีระบบประสาท และอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายช่วยส่งเสริมให้การกระทำที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมเป็นไปได้
2. ทศนะทางทฤษฎีความรู้ของเพอร์รี่ เป็นการรวมเอาทฤษฎีอันตรภาพเข้ากับทฤษฎีอิสธภาพ หลักการสำคัญของสัจนิยมใหม่ คือ “อิสระภาพของสิ่งที่อยู่ภายใน” วัตถุนั้นมีความเป็นจริงโดยอิสระไม่ขึ้นกับจิต แต่เมื่อวัตถุมาเป็นสิ่งถูกรู้ด้วยจิต วัตถุก็ได้เข้ามาสู่ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับความรู้ เมื่อถึงจุดนี้วัตถุจัดเป็นสิ่งอยู่ภายใน แต่เราไม่อาจกล่าวได้ว่า วัตถุมีอยู่

หรือมีตัวตนขึ้น เพราะความสัมพันธ์นี้ เพราะที่จริงแล้วตัววัตถุอยู่นอกเหนือความสัมพันธ์นี้ ฉะนั้น วัตถุจึงเป็นอิสระอย่างแท้จริง

- ทักษะทางจริยศาสตร์

1. สำหรับเพอร์รี คุณค่าไม่ใช่เป็นจิตวิสัย หรือ วัตถุวิสัยอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งหมายความว่าคุณค่านั้นไม่ใช่ขึ้นอยู่กับจิตของผู้ประเมินค่า หรือไม่ได้เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัววัตถุอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่คุณค่าเป็นความสัมพันธ์อย่างหนึ่งของวัตถุกับจิต ซึ่งอาจอยู่ในเชิงบวกหรือเชิงลบ คุณค่าเชิงบวกแสดงออกเป็นความดีใจ ส่วนคุณค่าเชิงลบแสดงออกเป็นความไม่พอใจ ฉะนั้น ความดีใจ หรือ ความไม่พอใจ จะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีจิตที่มีความดีใจหรือไม่พอใจ และมีวัตถุที่ดีใจหรือก่อให้เกิดความไม่พอใจทั้ง 2 สิ่ง คือ จิต กับ วัตถุ จะปลุกเร้าให้เกิดความรู้สึก หรือ เจตนา
2. วัตถุใดก็ตามจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อมีความสนใจเกิดขึ้นกับมัน คุณค่าจึงยึดถือความสนใจ ความสนใจ หมายถึง คุณลักษณะต่าง ๆ ของชีวิตในด้านความรู้สึกที่ทำให้เกิดความเคลื่อนไหว อันหมายถึง สัญชาตญาณ ความปรารถนา เจตนา การกระทำ ทศนคติ ความชอบ ไม่ชอบ ความสนใจเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวบุคคล
3. คุณค่าทางศีลธรรม คือ ความสำเร็จในการจัดระเบียบความสนใจ จุดประสงค์ของศีลธรรมก็คือ ความสนใจที่สูงกว่า สามารถควบคุมและรวบรวมความสนใจต่าง ๆ ที่เกิดก่อน ความมีศีลธรรม ก็คือ ชีวิตที่จัดระเบียบแล้ว เป็นการจัดระเบียบสิ่งแวดล้อมเพื่อให้บรรลุถึงความสนใจต่าง ๆ หรือ เรียกว่า “การจัดการทางศีลธรรม”

อ้างอิง

1. Ralph Barton Perry, **Present Philosophical Tendencies** (Longmans, Green and Co., 1925), p. 131
2. Ibid., p. 312
3. Perry, "Value as an), object of any interest", **American Philosophy in the twentieth Century**, edited by Paul Kurtz (New York : The Macmillan Company, 1961), p. 349
4. Ibid.
5. Joseph L. Blau, op. cit, p. 290

คำถามท้ายบท

1. เพอร์รีมีทัศนะต่อเรื่อง “จิต” อย่างไร จงอธิบาย
2. จงกล่าวถึงทัศนะในเรื่อง ทฤษฎีความรู้ของเพอร์รีที่ว่าเป็นการรวมทฤษฎีอันตรภาพกับทฤษฎีอิสรภาพเข้าด้วยกัน
3. ในทัศนะของเพอร์รี “คุณค่า” กับ “ความสนใจ” มีความสัมพันธ์กันอย่างไร
4. ปรัชญาสังคมของเพอร์รี เป็นการรวมเอาลัทธิพิวริตันเข้ากับลัทธิประชาธิปไตย หมายความว่าอย่างไร
5. “แก่นแท้ของวัตถุ คือ การถูกรู้ด้วยจิต” เพอร์รีจะสนับสนุนหรือปฏิเสธ ข้อความนี้หรือไม่อย่างไร